

ЖИТТЯ І СМЕРТЬ СОБАКИ АРИСТОКРАТА.

В "Дітройт Фрі Прес" знахо-
димо "помертву" згадку по со-
бачій, яку було на ім'я Чалій,
сидючого змісту:
"Чалій не жие і дім пані Ме-
рї Гемі, 1187 — 14-та вулиця
позовує в смутку і жалобі. О-
станні похоронні церемонії над
останніми Чалого, відправлено
минулої суботи, коли білень-
ку труничку дипроваджено з
басте сідити зано. Паразити пі-
дїа ч. 1187 — 14-та вул. на міс-
це віиною спочинку в Дарбо-
ре, Міч. Ціле тіло Чалого по-
хорити було найдорожшим мате-
ріалом. Білі його зубки чинці-
сті, показували ся так як в ус-
тї. Маленький його гробок в
Дарборї зїстав покритий кві-
тиччє через його приятелїв з су-
сіаства.
Хоть канадійчик за уродженїя
Чалїї був американцем в цілїм
того слова значіно і одною, од-
е фармері зно-
вляють правител-
супільні критикої
фармерї гроші за не-
вїсі рілїчні машї-
доже дістає без по-
її фабриканта;
духити будуть на-
ціонально до ко-
пїраю; пшениця ді-
порт по цілї світо-
т. д. За вибітї гра-
стей платїть фар-
що він втрачїє че-
влячїсь по урочаю
собом для прива-
ційних компанїй
пїанїтї на більшїх
їв. Таким робом
ї блїжнїкї відї-
її.
та стара ся полї-
земельцїма і
по дорозї нового
кономічного роз-
Дубовїй в "РГ."

завше їв при столї як пан.
Панї Гемїль сказала, що жад-
ного иншого пса на місце Ча-
лого не візьме, так в нїм бу-
рокохана.
Коли сїм лїт тому назад той
песок був скалїчений, то його
панї лічила його через девять
місяцїв. В часї хвороби п'ятох
ветеринарїя спеціалїстїв дог-
дали його і кілька раз тратили
надїю на удержанє його при
житї.
"Він ніколи не бавив ся з біда-
ками на вулицї, той песичїй-а-
ристократ".
От таке то жите панської со-
бачї! А яке твоє, робїтнику?
Далеко, далеко не похоже на
житє згаданого "небїжчика"
"Чалого". Чи смїлись тоби ко-
ли такі убоги, пожива, мешка-
нї і догляд як ти був слабїй,
як се мав Чалїї? Та де там!
Хоть ти не пес, а чоловік, пра-
цьовник, а однак з житем пан-
ської собачї не зможеш зрів-
нати ся, а що доперва говори-
ти про зрівнанє з житем самих
панїв?! Дїти твої ходять в од-
нїм шматю цілий тиждець в су-
боту-жїнка постїгає з них, ви-
перє ї скоро сушить, щоб зно-
вї зноба вїрати. Правда, що
так? А на лїжку четверо вас
спить, найменше. Ще є дру-
ге лїжко, в другїм "румі" але
на нїм спить трох "бортовїкїв",
які помагають платити
рент. Доктор же в твоїй хатї
не був хоть дїти, жїнка і ти вже
нераз хорували, а як вмерла
твоя дїтина, то навіть судїти
не знали, а не то, щоб поддали
в газетях помертву згадку, так
як по песїку Чалїї.
Такий порядок, в котрїм чо-
ловік-робїтник стоїть тисячу
раз нїжше від панського пса,
треба як найскорше пере-
мити на такий, де буде по зас-
лугам і псам і людям.

РЕФОРМА.

Роберт Інгерсол

Через тисячі років мушїни і
женщїни пробували зреформу-
вати свїт. В тїй цілї вони
створили богів і чортїв, небо і
пекло; вони писали святї кни-
гї, творили чуда, будували ка-
тедри і турми; вони коронува-
ли і розкоронували царїв і ца-
риць; вони вязили і мучили,
катували і палили; вони про-
понували і молили ся; вони по-
дїгували ся обїянками і по-
грозами; вони вабили і намов-
ляли; вони толкували і вчили
та в ріжні способи пробували
зробити людїй чесними, умір-
кованими, трудолюбїми і ретель-
ними; вони наставляли шпита-
лї і закладї, університетї і
шкї, і здаєть ся, зробили все,
що тільки могли, щоб зрївни-
ти людство кращим і щасливїм,
а все-ж таки не мали успїху.
Чому-ж реформаторам не по-
вели ся їхнї заходи? Я скажу
їм, чому.
Темнота, убожество і злочин
заселяють свїт. Рївчак є ко-
лиско. Людї зі своїми дїтїми
тиснуть ся в нужденних-ха-
тах, халупах і землянках. Вони
покладають ся на Господа, на
щастє, на добродїїність. Во-
ни не є на стїлїкї розумні, що-
би могли думати про наслідкї,
відчувають відвїчальнїсть. Рїв-
ночасно вони не бажать мати
дїтїй, бо дїти є проклятем для
них — для них і для себе са-
мих. Дїтина є нежданним
гостем, бо вона є тягарем. Та-
кі нежданні дїти-наповняють
турми і вязниці, заклада і
шпиталї, і для них зводять ши-
бенїці. Кількох з них вратує
припадок добродїїньє, а
велика бїльшїсть пропадає. Во-
ни стають злочинцями, дїкама
ї. Вони жють обманом і на-
сильством і передають свої блуд
своїм дїтям.
Проти сеї потопї злочину
силї реформи є немічнї, а са-
ма добродїїньє стає несвї-
домо учасницею в злочинї.
Здаєть ся, начеб неважна бу-
ла торговельним знаком Приро-
да. Чому? Бо Природа не
має наміру, не має розуму. При-
рода творить без цілї, удер-
жує без вимїру і нищить без
думкї. Чоловік має трохи роз-
уму і він повинен його зжива-
ти. Розум є одинокою підїю-
ючою, при помочи якої можна
підїїсти людство.
Головна рїч в тїм, чи ми змо-
жемо перешкодити, щоб тем-
нота, убогї і злочиннї не запо-
вїли свїта своїми дїтями?
Чи зможемо перешкодити,
щоб ся Мізурї темноти і злоч-
ниннї не вливали ся в Міссїсіпї
цивілізацїї?
Чи свїт за завждї має по-
зитивну жертвоту темної прїстрас-
тї? Чи зможе свїт коду ста-
нути на такий урєвнї цивїлі-
зацїї, що всі стануть звертати

увагу на наслідкї?
Чому мушїни і женщїни му-
сять мати дїтїй, якими вони не
можуть відповідно опїкувати
ся — дїти, що є для них тяга-
рем і проклятем? Чому? Бо
в них є бїльше прїстрасї, як
розуму, бїльше прїстрасї, як
розуму, бїльше прїстрасї, як
знаня.
Тїх людїй не можна зрефор-
мувати побожними книжочка-
ми і науками. Тїх людїй не
можна зреформувати пропові-
дїми і релїгїєю. Прїстрасї є
і завждї була глухою. Тї ору-
дїя реформи на дїї є безужиточ-
нї. Число злочинцїв, волюн-
терїв, жєбраків і нещад зростає з ко-
жним днем. Вязниці, арештї,
заклади доми для убогих є пе-
реповненї. Релїгїя є безсилна.
Закон може карати, але він
не може ані направити злоч-
ницїв, ані перешкодити в злоч-
нї. Фїлія неморальности зростає.
Вїйна, яка тепер веде-
ть ся проти сил злого, є так само
безнадїйна, як боротьба свїт-
лої мушкї проти темряви но-
чи.
Є тільки одна надїя. Свїт
мусить перестати заповнювати
ся темними убогими і злочин-
ними людями. А сего ми не
осїгнемо моралїзмом. Сего не
доконаємо проповідями і при-
мирами. Сего не зробить ні
релїгїя, ні закон, ні шпїт ні кат.
Се не дасть ся зробити силою,
ні фїзичною ні моральною.
Надоконанє того є тільки од-
на спосіб. Наука мусить да-
ти жєнщїни властїтельскою
себе, домої і панєво над собою.
Наука, одинокий можливий
спосіб лїдства, мусить да-
ти жєнщїни силу рїшити для
себе самої, чи вона має чи не
має стати матїрю.
Се є розв'язкою цілої про-
блєми. Се є визволенє жєнщї-
ни. Дїти, які родять ся, мають
бути пожаданї. Тодї нїжї ру-
кї прїтулять їх до щасливої
груди. Тодї вони наповнять
хату свїтлом і радішами.
Мушїни і женщїни, які ві-
рять, що невілїчнї є чистїй-
шїм від свобідних, які вірять, що
боязн є кращим провідником
знаня, що тільки ти є дійсно
добрї, що слухають приказів
другїх, і що темнота є грун-
том, на якому росте доскона-
лий запанїний цвітї чесноти,
вони протестуючими рукамі
закрїють свої згїршенї обличчя.
Мушїни і женщїни, які га-
дють, що свїтло є ворогом че-
сноти, що чистота мешкає в те-
мрї, що се небезпечно, щоб
людські істоти знали себе і при-
родні факти, які дотичать їх
здоровля — вони з жахом під-
несуть ся до думкї, щоб роз-
уму запанувати над прїстрасїю.
Але я вірю, що приїде час,
як мушїни і женщїни силою
свого розумїня наслідкїв, си-

ВИХОВАНЄ ДІТІЙ В РОСІЇ.

(Після кореспонденції Тейлора).

НЮ ЙОРК. — Бїльше людїй
в совїтській Росїї учить ся чи-
тати нїж писати. Большевнїки
прагуть, аби нарїд науцїв ся
читати, аби через те лекше бу-
ло "голосити" комунїстичну е-
вангелїю". Широка і означена
система навчаня є впроважде-
на в жите не лише для молодї-
жї, але й для дорослих. Боль-
шевнїки заложили школи, котрї
є дуже відміннї від тих, які
знаходили ся давнїше в Росїї.
Під многими оглядами вони не
рїзнять ся радикально від еле-
ментарних американських шкїл
котрї Росїївнї наслідують.
Релїгїя ніколи не може зре-
формувати людства, бо релїгїя
є неволею.
Далеко краще є бути свобід-
ним, покинути форти і барика-
ди боязнї, стати просто і
стрїчати будучїсть з успїхом.
Далеко краще є віддати ся
часом занебанню, плїсти з фї-
лею, зі слїпими силами свїта,
думати і мрїяти; забути про
лащохї і обмеженя дїахочого
жїтя, забути про намір і ме-
ту, розвернути ся в галерїї мо-
розів мозку, ще раз відчути
обїїми і пощїлїми минувшїми,
оглядати в "увїі ранок жїтя,
знову бачити статї і обличчя по-
мерлих, малювати чарівні кар-
тини прийдучих років, забути
про всіх богів, їх обїянкї і по-
грози, відчути у своїх кілах ра-
діснї струї життя, ритмічнї у-
дарї свого сьмїяного серця.
А відтак повстати і доверши-
ти всіх позитивних дїл, сло-
вом і чїном здїїєвати ідеали
своєї думкї, створити крилї
своєї увїї, щоб вона, наче ся
бжолка, знайшла нектар краси
на землях буденого жїтя,
гладїти "правним і певним о-
чком на фактї, знайти тонесен-
кї нїточнї, що вжуть далеко
з близьким, збїльшати знанє,
знати тягар з втомленїх, раз-
вїзати мозок, брати релїгїю,
створити палату для душі.
Отсе правда релїгїї. Отсе
правдїве богослужєнє.
Чехо-словацькї соціалїсти
прїсноволаї міністерство
уступити.
ПРАГА, 19 лїпня. — Підчас
послїдних виборів майже у всіх
головних частях Чехо-Словакїї
побїда дісталась соціалїстам.
Ся обставина приневолила го-
лову чехо-словацького прав-
їтельствї Масарика утворити
новий радикальнїший кабїнет
міністрів. Сей кабїнет вже
сформував ся.
Хорватскї селянї повстають
проти Сербїї.
ТРИЄСТ, 19 лїпня. — Доне-
сєня з хорватського міста За-
гребу долають, що по всїй Кро-
атїї вибухли повстаня. Групи у-
оружених селян нападають на
невеликї сербскї гарїзони.
Подїбне положєнє панує і в
Боснїї.

Відчїти є популярнї.
Відчїти і зїбраня є найбіль-
ше популярною формою нау-
кї. Уряджують всюдї тисячї
зїбрань. В совїтській Росїї є
мало инших розривок крім хо-
дження на зїбраня і відчїти з
винятком малого числа теат-
рїв.
Кавярї позамикало совїтсь-
ке правїтельство. Реставрацїї,
в котрїх збирала ся публіка,
позамиканї також. На місцє
тїх європейських інститутїй
большевнїки уряджують спеці-
альнї зїбраня і відчїти, на котрїх
обговорюєть ся соціалїзм,
комунїзм і всесвїтня револю-
цїя.
Большевнїцьке правїтель-
ство має недостатком відчїтов-
цїв. Многї з них промовляли
давнїше в Америкї на улицях.
Сї особи ширять знанє серед
росїйської людности. По зїбра-
нях і відчїтах большевнїки у-
ряджують концерти, на котрїх
виступають славіи музикантї,
спївакї і "відбувають рївнож-
танцї. Преси і театрїв ужива-
ють до розповсюдваня боль-
шевнїцьких наук. Публічнї міс-
ця та клуби сконфїсковано і те-
пер в них лають відчїти та ви-
голошують промови. В Мос-
кві сконфїсковано клуб шлях-
тїцїв, котрїй тепер уживають
на "рїлїчнїу святїню", котра
є центром рїжнїх зїбрань.
Публіка має спосібнїсть хо-
дити до театрїв та на оперї. Всї
театрї сконфїсковано правї-
тельством. Акторї виконуючї
першоряднї ролї дістають 1500
дол. місячної пенсїї.
Оперї і балетї є досконало
виставлєванї, є надзвичайно
гарнї і не до порівнаня зі шту-
ками, які виставляють в рєштї
Європи. Публіка учащаюча
на сї штуки є дуже інтерєсна.
Знаходять ся там пишнї у-
бранї сьоби і гарнї жєнщїни,
котрї дравдopodobно належали
до бунїт буржуазїї, котрїї
вдало ся скоронити трохї гро-
шїй через революцїю. Знахо-
дять ся там також і робїтнїки,
котрїм правїтельством роздає
даром вступнї бїлетї по фабрї-
ках.
Затїждець вїхало з Америкї
до Європи 6.540 людїй.
НЮ ЙОРК. — Представителї
корабельної компанїї "Транс-
Атлантик" заявили, що від 1914
року до теперїшнього часу не
вїхало зі Злуч. Держав тїлько
людїй, кїлькї за один лїше не
редпослїднїй тиждець.
Відлївшї 6 кораблїв забра-
ли з собою 6.540 пасажирїв, на
правнїх ся до Європи. З се-
го висновують, що з запанова-
нєм мира на землї з Америкї
вїдле зчанє число європейцїв,
находячїх ся в положєно тїм-
часових імїгрантїв.

ІНСТІНКТ І РОЗУМ.

Чоловік, посїдаючи тї самї змісли, що й нїз-
нїшї звїрїта, очевидно розвиває свої духовї
силї на таких основах, що й вони. Деякїля ін-
стинктїв людї мають спільно з звїрїтїями, як
інстинкт самозахованя, пологої любовї, любов
матерї до свого новонародженого нащадка, ба-
жанє новородка сьати і такї иншї. Та чоловік,
даєть ся, має менше інстинктїв чїм звїрїта,
якї в природному рядї стоять найбїльше до не-
го. Малпї орган на сїднїх островах і шїмпанзе
в Африцї будують собі п'ялїформи, на яких
сплять, а що се не є наслідком самих навчоч-
кї, а чїм хтї твердїти, що се є наслідком інстїн-
кту, але нам годї вїрити, щоб се не було резуль-
татом того, що оба звїрїта мають подїбнї потре-
бї і посїдають подїбнї способ розумованя.
Тї малпї, які звїсно, вистєрагють ся многїх
отрїйних овочїв гарячих країв, про які чоловік
не знає, що вони отрїйнї; які взяти під увагу
факт, що нашї домашнї звїрїта, як їх завести
в чужї краї і випустити першїй раз на нове на-
совнїско, лїять часті отрїйнї зїлї, яких вони о-
пислїя вистєрагють ся, то нам такї приходити
се подумати, що малпї з відного досвїду або
з досвїду своїх родичїв навчили ся, які овочї
можнї їсти а які нї. Попри се певна рїч є те, що
малпї мають інстинктовий страх перед вуками,
а також і перед иншими небезпечними звїрї-
тїями.
Замїтнїм є контраст між малим числом і від-
носною простотою інстинктїв у висшїх звїрїт
в порівнаню з інстинктами нїзшїх звїрїт. Кї-
сьє твердїть, що чїм бїльше розуму в якогось
звїрїтїя, тим менше в нього інстинктїв; були й
такї, що думали, що розумовї здїбности висшїх
звїрїт розширяє ся поступєно з їх інстинктїв.
Але французскїй ученїй Пуше в одїїї зі своїх платї.

ВИШОВ НА ПРАВУ ДОРОГУ.

В одїїї американскїй газетї
читаємо слїдує:
Др. Кїрквуд, визначний про-
відник в англїйськїх соціалїс-
тїчнїх русї, сїдїв підчас вїїни
у вязниці за свої радикальнї по-
гляди на вїїну. Коли він си-
дїв в келїї в замку Единбург, пі-
дїшов до него жовнїр з револь-
вером в руцї і сказав: "Волїв
бом застрїлїти тебе, нїж котро
гобув Нїмцї". Кїрквуд відпо-
вїв йому на се, що колїсь
він пізнає свою помилку і до-
відає ся, що клїяса працьодав-
цїв в Англїї не є лїпшою від тої
же клїяси в кожїм иншїм краю.
Кілька днїв тому відбувало
ся віче, на котрїм говорив Кїрк-
вуд. По скінченї промовї при-
ступив до него увільнений жов-
нїр, котрїй представив ся йому
і сказав: "Я був тїм жовнї-
ром. Знайшов єм свій блуд і
прошу о вибаченє".

ІНТЕРЕСНІ РОЗВІДКИ ДОКАЗАЛИ, ЩО ТАКА ПРОПОРЦІЯ, ЯК ТВЕРДИВ КІВІЄ, ЗОВСІМ НЕ ІСТНУЄ.

Комакї, що посїдають дуже дивнї інстинкти, є безпереч-
но також і дуже розумнї. Серед відмінкїв
когда позвоночник-замїтнїй брак повних ін-
стинктїв власне серед найменше інтелїгентнїх
членів — іменно між рїбами і тїм, що живуть
вчасї у водї а вчасї на землї. Найрозумнїшїм
їм між сьавцями, яким є бїбр, відзначаєть ся
своїми многими інстинктами, як се признають
всі ученї, що студїювали прикметї сего звїрї-
тїя.
Нїзшї звїрїта, подїбно як чоловік, від-
чувають приємнїсть і бїль, радїсть і смут-
ок. Прояви щастя нїгде так гарно не представ-
ляють ся, як в молодїх звїрїт — у щенят,
котрї, ягнат і т. п., як вони бавлять ся, бігають,
скачуть, наче малї дїти. Навїть комахи вміють
бавити ся, як про се пише визначний натуралїст
П. Губер, який бачив, як муравлї, граючись бі-
чїми самими почуванями, що й людї, є до-
брі доказанї. Страх ділає на них в той самий
спосіб, що й на нас; мускулї дрожать, серце
бєть ся сильнїше, а волосє злімшає ся в горю.
Підозрїне, що походить від страху, є одною з
головних прикмет многїх дикїх звїрїт. Від-
вага і несмїлївнїсть є скраїно противними при-
кметами серед одинцїв тої самої породи. Деякї
собакї і конї є злі і скоро ворвуть ся та готовї
кусати; иншї є доброї вдачї; а тї прикметї є
без сумнїву усплїдженї. Всякий знає, як звїр-
їта вміють сердити ся і лютувати, і як виразно
їх зубами.
Богато складних почань людської душі
знаходимо також і у висшїх звїрїт. — Кожний
знає, як задрїснїти є собака, коли бачить, що
їго пан пєстїть як нїше сотворїне; те саме стрїляє
мож завважити і в малпї. А се показує, що звї-

ЛЮБОВ І ПРИВ'ЯЗАНЄ СОБАКИ ДО СВОГО ПІДА.

рїта не тільки люблять, але мають бажанє бути
люблєними. Звїрїта безперечно відчувають
супернїцтво. Вони люблять, як їх хвалити; со-
бака, що несе кошик або падицю свого пана, ви-
разно показує, як він тим гордиться і який він
вдоволенїй з того. І годї сумнівати ся про се,
що собака вміє встидити ся і шїти в нього встид
і боязн є два відміннї почуваня. А чи не вид-
но в його очах щось в родї скромности або по-
кори, коли він стане коло стола, при якоїм і
дїлять людї і жєбрає кусник чого-то для себе?
Великїй собака не вважає на гавканє малого со-
бакї, що знов може бути великодушнїстю або
почутєм висшости своїх сил. Деякї розслїднї-
кї говорять, що малпї не люблять, щоб з них
сїмїяти ся; таї з инших причин малпї нераз
проявляють почутє образи. Собакї проявля-
ють прикмету, яку можна бї назвати змислом
гумору, а яка рїжнїрм ся від звичайної забав-
ности. Коли примїром, кинуть собачї патик а-
бо якусь иншу рїч, то він відбїгне з нею кількя
крокї, відтак положить її на землї і сам приля-
док вже близько, тоді скачє і відносить сю
рїч в другє місце — очевидно радїй, що вист-
рїв чоловікови жарт і обдурив його.
У звїрїт знаходимо і висшї інтелєктуальнї
прикметї і здїбности, а що є дуже важним з то-
ї огляду, бо сї прикметї творять основи кра-
щих умовїх сил. Рїч очевидна, що звїрїта
люблять зворушєнє і терплять нудьгу на самотї
або в неволї. Всї звїрїта вміють дивувати ся,
а многї з них проявляють цікавїсть. Ся послїд-
ня прикметя индїї виходить їм на шкоду, як про-
являють з досвїду мисловї, які в ріжні спо-
соби вміють збуджувати сю прикмету в звї-
рїтїях, прїтягаючи їх таким робом в обсяг своїх
(Дальше буде).

НОВІ КНИЖКИ

Table with 2 columns: Title and Price. Includes books like 'Українська граматика', 'Злакни Родина', 'Проклятий царський рід', etc.